

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/15/2007

NADZIEJE I OBawy ZWIĄZANE Z ROKIEM 2007

KOMUNIKAT Z DWUSETNEGO BADANIA AKTUALNYCH PROBLEMÓW KRAJU

WARSZAWA, STYCZEŃ 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

Koniec starego roku i początek nowego ma dla wielu osób znaczenie symboliczne. Skłania do refleksji, planów i postanowień. Polacy na ogół wiążą z rozpoczynającym się rokiem pewne oczekiwania i nadzieje na pozytywną zmianę, ale mają także wątpliwości i obawy. Podobnie jak w minionych latach ankietowani odpowiadali w naszym sondażu¹ na pytania otwarte, które dotyczyły nadziei i obaw związanych z rozpoczętym rokiem. Mieli oni możliwość wyrażenia swoich oczekiwań – zarówno tych, które dotyczą ich życia prywatnego, jak i odnoszących się do spraw publicznych, spraw kraju.

OSOBISTE NADZIEJE I OBAWY

Od ośmiu lat oczekiwania Polaków dotyczące ich życia i losu osób im bliskich mieszczą się z trzech kategoriach tematycznych. Są nimi warunki materialne, praca oraz zdrowie. Jednak z roku na rok zmieniają się odsetki respondentów, którzy wymieniają zagadnienia z poszczególnych kategorii.

Warunki życia. W tym roku najwięcej osób wiąże swoje oczekiwania i nadzieje z lepszymi warunkami bytowymi (45%). Są to przede wszystkim ankietowani, którzy liczą na poprawę sytuacji finansowej, lepsze zarobki (40%). Tylko nieliczni (3%) wyrażają nadzieję, że ich obecna sytuacja materialna nie ulegnie pogorszeniu. W stosunku do ubiegłego roku nieznacznie zwiększył się odsetek badanych, którzy liczą na poprawę warunków mieszkaniowych (z 3% do 4%).

Obawy związane z materialną sferą życia wyraża co czwarty Polak (24%). Niektórzy mówią tu po prostu o pogorszeniu warunków bytowych, inni przyznają, że grozi im bieda, głód. W porównaniu z rokiem 2006 notujemy 3-punktowy wzrost odsetka badanych wyrażających zarówno nadzieje, jak i obawy, dotyczące kwestii finansowych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (200) przeprowadzono w dniach 12–15 stycznia 2007 roku na liczącej 922 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Praca. Nadzieje związane z zatrudnieniem, takie jak znalezienie lepszej pracy, awans lub też utrzymanie obecnej pracy formułuje 28% respondentów – to także nieznacznie mniej niż w latach 2002–2006. Tylko 1% ankietowanych ma nadzieję na podjęcie pracy poza granicami kraju. W 2007 roku o swoją sytuację na rynku pracy obawia się co piąty ankietowany. Najwięcej osób dręczy perspektywa utraty dotychczasowej pracy przez siebie lub bliskich, członków rodziny. Obserwujemy jednak dość istotny spadek odsetka badanych, którzy obawiają się utraty pracy (z 27% do 17%).

Zdrowie. Mówiąc o swoich nadziejach i obawach, duża grupa respondentów porusza tematykę zdrowia. Poprawy stanu zdrowia swojego i członków rodziny oczekuje co piąty badany (20%), natomiast aż 38% Polaków boi się utraty zdrowia, dolegliwości, chorób, a także problemów z zakupem lekarstw i dostępem do opieki zdrowotnej. Ogólnie mówiąc, w tym roku problematyka zdrowia jest częściej podejmowana przez respondentów niż choćby w ostatnich czterech latach – zarówno w wymiarze optymistycznym, jak i pesymistycznym. Zdrowia życzą sobie w podobnym stopniu wszyscy Polacy, chociaż łatwo zauważyć, że ludzie młodzi rzadziej wymieniają takie oczekiwania niż osoby starsze (zob. tabele aneksowe). Chorób, pogorszenia stanu zdrowia częściej się obawiają kobiety niż mężczyźni. One też częściej mają nadzieję na poprawę w tym względzie.

Szczęśliwe życie. Co dziesiąty badany liczy na ogólną poprawę w swoim życiu. Do tej kategorii zaliczyliśmy również wypowiedzi, które dotyczą szeroko rozumianego szczęścia, osiągnięcia spokoju oraz stabilizacji. Niektórzy ujmują to jako normalne życie czy też życie bez konfliktów. Obawy zaś, które dotyczą pogorszenia formułowanego w sposób ogólny, wymienia tylko 3% Polaków.

Sprawy ogólne. Nadzieje na poprawę swego życia niektórzy respondenci wiążą ze sprawami kraju (6%). Ich oczekiwania dotyczą takich kwestii, jak: wzrost gospodarczy, prężnie funkcjonujący rynek pracy, lepsza polityka rodzinna, niższe ceny, zmniejszenie wysokości podatków, a także wzrost znaczenia Kościoła w państwie oraz – nie mniej istotne – lepszej jakości drogi i autostrady. Wszystkie te sprawy są jednak bardzo rzadko wymieniane. Jeszcze mniejsza grupa badanych (2%) mówi o obawach, które wynikają z kondycji kraju lub bezpośrednio jej dotyczą. W tej grupie ankietowani wspominają z reguły takie problemy, jak: załamanie gospodarcze, degeneracja sfery politycznej lub fakt, że ze względu na złą sytuację w kraju wielu ludzi będzie musiało wyjechać za granicę. Tylko co setny badany (1%) wyraża obawy związane z konfliktami zbrojnymi czy też lęk przez atakami terrorystycznymi.

Tabela 1

Czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczęciu roku, jakie wiąże z nim nadzieje, na co Pan(i) liczy – dla siebie osobiście i swoich najbliższych?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)								
	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI									
Materialne warunki życia	54	51	49	40	35	38	37	42	45
w tym:									
- poprawa sytuacji finansowej, zarobków	41	41	40	32	30	31	33	37	40
- utrzymanie obecnego poziomu życia	8	6	5	8	4	4	2	3	3
- poprawa warunków mieszkaniowych	6	5	3	3	2	2	3	3	4
Praca	24	25	25	31	38	35	29	31	28
w tym:									
- znalezienie pracy (przez respondenta lub osoby bliskie)	9	9	11	17	18	15	14	12	11
- zmiana pracy, awans	5	5	5	5	4	7	5	5	6
- utrzymanie pracy	6	6	6	6	14	10	9	3	4
- poprawa kondycji zakładu pracy, gospodarstwa rolnego lub własnej firmy	4	4	3	2	3	2	2	2	1
- znalezienie pracy za granicą	-	-	-	-	-	-	1	poniżej 1%	1
Zdrowie - własne lub/i najbliższych	27	15	23	23	19	17	13	14	20
Stabilizacja, spokój, ogólna nadzieja, że „będzie lepiej”, szczęście i pomyślność	11	10	10	14	10	7	7	8	10
Nadzieje na poprawę sytuacji własnej związane ze sprawami ogólnymi, kraju	3	4	3	2	5	4	10	6	6
Szkoła lub studia, podwyższenie kwalifikacji	4	4	4	4	5	6	3	5	5
Nadzieje związane z dziećmi lub wnukami	6	4	4	5	7	8	7	3	4
Rodzina (zgoda w rodzinie, założenie rodziny), ułożenie życia osobistego	3	3	2	2	2	2	2	2	4
Niczego się nie spodziewam, na nic nie liczę	8	9	10	8	8	14	15	6	7
Inne sprawy	4	3	4	2	4	4	4	4	4
Trudno powiedzieć	2	3	4	3	3	2	4	5	4
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin									

Rodzina. Nadzieje związane z sytuacją osobistą i rodzinną wymienia 4% Polaków. Wśród nich znajdują się oczekiwania, które dotyczą zawarcia małżeństwa, założenia rodziny. Część respondentów sądzi, że rok 2007 przyniesie spokój rodzinny, że nastąpi zbliżenie członków rodziny, inni zaś chcieliby wyjechać razem z bliskimi na wczasy czy też mieć więcej czasu dla swojej rodziny.

Niepokój o sprawy związane z rodziną wyraża 2% ankietowanych. Wśród obaw wymieniają oni rozpad rodziny, nieplanowaną ciążę czy też wyrażają ogólną troskę – *żeby nikt krzywdy nie zrobił rodzinie*. Taki sam odsetek Polaków obawia się o swoje dzieci i wnuki, o ich przyszłość, edukację oraz o sytuację materialną. Część ankietowanych (4%) ma nadzieję, że w 2007 roku ich dzieci skończą szkołę, studia, że osiągną zamierzone cele.

Wykształcenie. Ukończenia szkoły, zdanych egzaminów oraz zwiększenia swoich umiejętności spodziewa się w nowym roku 5% badanych i, co zrozumiałe, są to głównie uczniowie i studenci (37% uczniów i studentów wyraża jakieś nadzieje związane ze swoją edukacją). O niezaliczenie przedmiotu czy niezdanie matury niepokoi się zaledwie 2% ankietowanych. Takie obawy podziela 15% uczniów i studentów, jednak – co ciekawe – częściej wyrażają oni lęki związane z pracą (35%) i ze zdrowiem (26%) niż z edukacją.

Inne nadzieje i obawy. Wśród innych oczekiwań umieściliśmy takie odpowiedzi, jak: wygrana w totolotka, nadzieje na kupno samochodu czy plany wyjazdu za granicę w celach niezarobkowych. Takich odpowiedzi udzieliło łącznie 4% ankietowanych. Jeśli chodzi o obawy dotyczące różnych spraw związanych z życiem prywatnym (kategoria inne obawy – 3% respondentów), to Polacy wymieniają takie kwestie, jak: lęk przed utratą przyjaciół, strach przed samotnością. Niektórzy obawiają się więzienia, inni przyznają, że niepokoi ich wyjazd za granicę (1%) – swój własny lub kogoś bliskiego. Część badanych (3%) spodziewa się ogólnie rozumianego pogorszenia w życiu osobistym.

Niektórzy Polacy nie oczekują niczego i nie wiążą z rozpoczętym rokiem specjalnych nadziei (7%). Są to w dużej mierze osoby z wykształceniem podstawowym, źle oceniające własne warunki materialne, ale także badani ze starszych grup wiekowych. Co dziewiąty Polak (11%) nie obawia się niczego w nowym roku.

Tabela 2

Czego w rozpoczętym roku najbardziej się Pan(i) obawia w życiu osobistym i sprawach swoich najbliższych?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)								
	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI									
Zdrowie - własne lub/i najbliższych	42	33	35	36	32	30	27	33	38
Pogorszenie materialnych warunków życia	31	31	34	27	30	34	31	21	24
Praca	28	31	32	32	42	30	31	30	20
w tym:									
- obawa przed utratą pracy własnej lub osób bliskich	21	19	21	22	33	25	24	27	17
- obawa przed bezowocnym poszukiwaniem pracy	3	9	8	7	5	3	5	2	3
- obawy dotyczące upadku lub pogorszenia sytuacji zakładu pracy, gospodarstwa rolnego lub własnej firmy	2	2	1	1	2	2	2	1	1
Pogorszenie (ogólnie), „że będzie gorzej”	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Obawy związane ze studiami lub szkołą	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Obawy o przyszłość dzieci	-	-	-	-	-	4	2	2	2
Niepowodzenia w życiu osobistym, w rodzinie	9	6	6	5	3	3	2	2	2
Obawy związane z sytuacją kraju	2	2	2	3	5	3	5	2	2
Obawy przed wojną, terroryzmem	-	-	-	-	4	1	1	2	1
Obawy dotyczące bezpieczeństwa osobistego	2	5	3	1	1	2	0	1	1
Niczego się nie obawiam	6	6	5	6	5	9	11	10	11
Inne sprawy	4	4	2	1	1	4	5	3	3
Trudno powiedzieć	3	3	5	5	4	4	5	7	8
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin									

SPRAWY KRAJU – NADZIEJE I OBAWY

Polityka. W 2007 roku uwagę Polaków w znacznym stopniu absorbują kwestie związane ze sferą polityki i sprawowania władzy. Należy podkreślić, że sprawy dotyczące życia politycznego wysunęły się w tym roku na pierwszy plan zarówno wśród oczekiwań, jak i formułowanych obaw, a tym samym problematyka gospodarcza oraz tematy związane z bezrobociem pojawiały się w wypowiedziach mniejszej liczby respondentów niż w minionych latach. Prawie co czwarty ankietowany (24%) wymienia tę dziedzinę, wyrażając takie oczekiwania jak: poprawa sytuacji na scenie politycznej oraz potrzeba stabilizacji zarówno w kręgach władzy, jak i ogólnie – w państwie. Dla porównania, w minionym roku

takie oczekiwania miało o połowę mniej Polaków 12%. Niektórzy wyrażają nadzieje związane z porozumieniem między ludźmi, ze *zgodą narodową*. Część badanych (9%) liczy na lepsze rządy, na to, że u władzy znajdą się ludzie mądrzy i kompetentni, politycy, którym można ufać i na których można polegać. Znacznie mniej respondentów (4%) oczekuje zaś, że odbędą się nowe wybory i nastąpi zmiana obecnego rządu. Złych rządów i niekorzystnej sytuacji politycznej obawia się 16% Polaków. Część z nich (4%) niepokoi się o los obecnego rządu – lękają się nowych wyborów oraz dojścia do władzy partii opozycyjnych. W stosunku do zeszłego roku wzrósł odsetek osób (z 2% do 6%), które martwią się o negatywne konsekwencje działań rządu oraz koalicji. Dość duża grupa badanych (15%) obawia się także dalszych kłótni i konfliktów między politykami oraz między partiami. Mówią oni o *bałaganie* na scenie politycznej, *chaosie* i braku porozumienia w sprawach ważnych dla kraju.

Korupcja. Część Polaków (2%) formułując nadzieje dotyczące rozpoczętego roku, wymienia walkę z korupcją, brak afer i rozwikłanie tych, które w dalszym ciągu pozostają niewyjaśnione. Zaskakujący jest jednak spadek odsetka ankietowanych mających takie nadzieje (w 2005 roku było ich 8%, a w 2006 roku 4%). Być może liczba afer w ostatnich latach spowodowała, że Polacy przestali oczekiwać, że cokolwiek zmieni się na lepsze. Niektórzy jednak (5%) obawiają się, że w 2007 roku afer będzie więcej. Nieliczni badani (1%) wymieniają wśród nadziei na nowy rok przeprowadzenie lustracji oraz *dekomunizacji* życia publicznego. Podobna liczebnie grupa obawia się źle przeprowadzonej lustracji i społecznych skutków tego procesu, wspomina takie zjawiska jak *histeria lustracyjna*. W stosunku do zeszłego roku nastąpił jednak wzrost odsetka badanych, którzy obawiają się niepokojów społecznych, strajków i innego rodzaju konfliktów (z 3% do 6%).

Gospodarka. Jak wspomnieliśmy wcześniej, nieco spadł odsetek osób, które wyrażają oczekiwania lub obawy dotyczące sytuacji gospodarczej. W tym roku na lepszą kondycję gospodarki liczy co piąty respondent, a co dziesiąty przewiduje pogorszenie w tej kwestii (wśród odpowiedzi dotyczących gospodarki w sensie negatywnym znalazły się także te, które mówią o ogólnie rozumianym pogorszeniu).

Zatrudnienie. Nadzieje związane z ograniczeniem lub likwidacją bezrobocia wyraża 14% badanych, a więc o 11 punktów mniej niż w ubiegłym roku. Zmniejszyła się także grupa osób obawiających się wzrostu bezrobocia w Polsce. Obecnie niepokoi to 4% ankietowanych, co stanowi najmniejszy odsetek z perspektywy ostatnich dziewięciu lat.

Sytuacja materialna społeczeństwa. Na poprawę sytuacji materialnej społeczeństwa liczy 13% respondentów, jedynie 2% obawia się wzrostu ubóstwa i biedy w Polsce.

W odniesieniu do poprzednich dwóch lat nastąpił nieznaczny wzrost liczby osób, które obawiają się podwyżek cen i opłat.

Tabela 3

Czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczęciu roku dla kraju, Polski?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)								
	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI									
Poprawa sytuacji politycznej, spokój, stabilizacja w polityce; także ogólnie: stabilizacja w kraju	25	22	18	14	9	8	11	12	24
Poprawa sytuacji gospodarczej	17	20	19	31	27	20	21	24	19
Zmniejszenie, likwidacja bezrobocia	11	15	20	32	42	28	22	25	14
Poprawa sytuacji materialnej społeczeństwa	21	18	13	12	11	8	8	15	13
Dobre rządy, poprawa stylu rządzenia, realizacja obietnic przedwyborczych*	9	11	10	6	7	7	18	8	9
Ogólnie formułowane nadzieje: „żeby było lepiej”, „żeby szło ku lepszemu”	7	7	10	11	5	7	5	6	4
Zmiana władzy, nowe wybory	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Sprawy międzynarodowe: wzrost znaczenia Polski na arenie międzynarodowej, dobre stosunki z sąsiadami i inne	-	-	-	-	4	3	3	5	3
Walka z korupcją, rozliczenie, osądzenie afer	-	-	-	-	2	3	8	4	2
Poprawa sytuacji ludzi młodych	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Zatrzymanie emigracji Polaków	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Poprawa w opiece zdrowotnej i służbie zdrowia	-	-	-	-	2	3	2	4	1
Praworządność, poprawa prawa, poprawa pracy sądów	-	-	-	-	-	-	-	3	1
Poprawa bezpieczeństwa	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Nadzieje związane z członkostwem Polski w UE	4	4	4	3	9	11	2	1	1
Brak nadziei lub obawy i przewidywanie negatywnych wydarzeń	10	10	6	6	5	10	9	5	10
Inne sprawy	5	4	7	2	3	3	4	6	3
Trudno powiedzieć	11	10	11	8	10	9	12	10	14
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin * Ta kategoria zawierała w poprzednich latach także odpowiedzi, które dotyczyły zmiany rządu. W tegorocznym badaniu „Zmiana władzy” jest oddzielną kategorią									

Sprawy międzynarodowe. W stosunku do ubiegłego roku zarówno wśród przewidywań pozytywnych, jak i negatywnych obserwujemy nieco mniejsze zainteresowanie sprawami międzynarodowymi. Poprawy stosunków z sąsiednimi krajami oraz lepszego

wizerunku Polski za granicą, oczekuje 3% ankietowanych. Część badanych (7%) obawia się pogorszenia stosunków międzynarodowych, w tym 2% niepokoi się złymi relacjami z Rosją, a 1% przewiduje problemy z dostawą surowców energetycznych do Polski. Prawie co dziesiąty respondent żywi obawy związane z konfliktami zbrojnymi oraz atakami terrorystycznymi, w tym 1% jednoznacznie wskazuje na zaangażowanie Polski w wojnę w Iraku jako na potencjalne źródło niebezpieczeństwa i zagrożenia zamachami terrorystycznymi.

Od 2005 roku niewielu respondentów wiąże jakieś nadzieje z członkostwem w Unii Europejskiej. Podobnie jak w ubiegłym roku tylko 1% Polaków zwraca uwagę na takie zagadnienia jak lepsze wykorzystanie funduszy unijnych czy ogólnie – większe znaczenie Polski w tej strukturze. Tyle samo osób wyraża obawy związane z przynależnością do Unii Europejskiej. Wśród źródeł niepokojów respondenci podawali w tym przypadku *wejście do strefy euro* lub też obawy o to, że Unia Europejska *przestanie nas dofinansowywać*.

Inne nadzieje i obawy. W tym roku niektórzy badani formułując swoje nadzieje wspominają o dwóch powiązanych ze sobą zjawiskach: oczekują, że zostanie w jakiś sposób zatrzymana emigracja Polaków (2%), jednocześnie mówią o poprawie sytuacji ludzi młodych, mając najczęściej na myśli sprawniej funkcjonujący rynek pracy dla tej grupy wiekowej (2%).

Niewielu ankietowanych wymienia w tym kontekście sytuację w służbie zdrowia: 1% liczy na poprawę, a 2% przewiduje problemy w tej dziedzinie. Nieliczna jest także grupa wyrażających nadzieję na poprawę bezpieczeństwa (1%), chociaż jest to w pewnym stopniu uzasadnione, ponieważ obawy o wzrost przestępczości od trzech lat pozostają na tym samym poziomie (1%).

Wśród obaw związanych z 2007 rokiem znalazły się też różnego rodzaju klęski żywiołowe (2%); osoby, które podejmowały tę tematykę, wspominały często o anomaliach pogodowych lub o zmianie klimatu i jej skutkach.

Nadzieje natury ogólnej – że w tym roku będzie w Polsce lepiej i że sytuacja się poprawi – ma jedynie 4% ankietowanych. Jest to najniższy odsetek w porównaniu z wynikami z lat ubiegłych. Co dziesiąty Polak na pytanie o oczekiwania dla kraju w nowym roku wymienia negatywne zjawiska, takie jak: terroryzm, pogłębianie się różnic społecznych, bieda oraz ogólne pogorszenie, albo też mówi o braku jakichkolwiek nadziei. Niektórzy respondenci (2%) wśród niepokojących zjawisk wymieniają utrzymanie się obecnego, negatywnie pojmowanego stanu rzeczy oraz perspektywę braku zmian w ogóle. Co dwudziesty Polak (5%) nie obawia się w sprawach kraju żadnych niekorzystnych zjawisk i wydarzeń.

Tabela 4

Czego w rozpoczętym roku najbardziej się Pan(i) obawia w sprawach kraju, Polski?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)								
	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI									
Złe rządy, patologia władzy, niekompetencja rządzących	-	-	-	-	5	4	6	15	16
w tym									
- upadek obecnego rządu, rozpad koalicji	-	-	-	-	-	-	-	5	5
- negatywne skutki działalności obecnego rządu, prezydenta, koalicji	-	-	-	-	-	-	-	2	6
Destabilizacja polityczna, kłótnie polityczne, brak porozumienia	-	-	-	-	1	2	9	8	15
Pogorszenie sytuacji gospodarczej, także ogólnie „będzie gorzej”	13	11	14	31	18	17	15	11	10
Wojna, walka z terroryzmem, ataki terrorystyczne*	10	15	10	16	12	5	7	12	9
Pogorszenie stosunków z zagranicą	-	-	-	-	3	4	3	12	7
Podwyżki cen i opłat, wzrost inflacji	-	-	-	-	2	9	4	5	7
Niepokoje społeczne, strajki, konflikty	29	22	18	17	14	11	5	3	6
Wzrost korupcji, afery, złe przeprowadzona lustracja	-	-	-	-	1	3	10	3	5
Wzrost bezrobocia	8	10	18	18	27	12	11	7	4
Emigracja Polaków	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Pogorszenie sytuacji materialnej społeczeństwa, wzrost biedy	10	10	7	7	10	9	5	5	2
Stagnacja, beznadzieja	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Katakлизmy, klęski żywiołowe	-	-	-	-	-	1	3	1	2
Problemy z opieką zdrowotną	-	-	-	-	-	3	1	1	2
Negatywne konsekwencje wstąpienia Polski do Unii Europejskiej	4	4	4	2	5	12	0	1	1
Wzrost przestępczości, patologie społeczne	5	8	6	2	4	3	1	1	1
Wyrzeka kraj obcym, interwencja obcych państw w polską gospodarkę lub politykę	-	-	5	3	3	1	2	1	0
Brak obaw	4	4	4	2	2	4	5	4	5
Inne	-	-	-	-	4	4	4	4	3
Trudno powiedzieć	12	12	15	11	14	13	17	18	19
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin *W latach 2003–2005 ataki terrorystyczne wydzielono jako osobną kategorię. Obawiało się ich: w 2003 roku – 2%, w 2004 – 13%, a w 2005 – 9% respondentów									

W rok 2007 Polacy weszli z podobnymi oczekiwaniami i obawami, jakie wyrażali w latach ubiegłych. Tak więc warunki materialne, życie zawodowe oraz zdrowie tworzą triadę, która opisuje w znacznej mierze nadzieje i lęki w sferze osobistej, związane z rozpoczęciem nowego roku. Należy jednak podkreślić istotne zmiany, które zaszły w wymienianiu tych najczęściej poruszanych spraw; nadzieje związane ze zdrowiem są obecnie wyrażane częściej niż w ostatnich latach, znacznie rzadziej zaś wypowiedane są obawy dotyczące zatrudnienia i sytuacji na rynku pracy.

Jeśli chodzi o sprawy kraju, to najwięcej uwagi badani koncentrują wokół sceny politycznej, która w minionym roku obfitowała w wydarzenia skłaniające Polaków do oczekiwania dobrych rządów i uspokojenia w polityce, ale także rodzące wątpliwości i obawy o destabilizację, brak porozumienia oraz nieustające spory. Można powiedzieć, że kwestie związane z polityką zaabsorbowały Polaków w takim stopniu, że zagadnienia gospodarcze, a także stosunki międzynarodowe stały się drugorzędne wśród życzeń i obaw na 2007 rok.

Opracował

Michał FELIKSIĄK

A N E K S

Tabela 1. Czy może Pan(i) powiedzieć, czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczęciu roku, jakie wiąże Pan(i) z nim **nadzieje**, na co Pan(i) liczy: dla siebie osobiście i swoich najbliższych?

ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPowiedzi

1 - Materialne warunki życia; 2 - Praca; 3 - Szkoła lub studia; 4 - Nadzieje związane z dziećmi lub wnukami; 5 - Rodzina; 6 - Stabilizacja, ogólna nadzieja, że „będzie lepiej”; 7 - Nadzieje na poprawę sytuacji własnej związane ze sprawami ogólnymi, kraju; 8 - Zdrowie

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Liczba osób Ogółem	45	28	5	4	4	10	6	20
Płeć								
Mężczyźni	49	25	4	2	3	9	6	17
Kobiety	41	30	5	6	4	10	5	22
Wiek								
18-24 lat	43	37	23	0	4	5	9	11
25-34	43	42	1	2	6	12	5	11
35-44	48	31	2	5	4	12	3	21
45-54	50	30	2	8	1	10	2	19
55-64	43	15	0	6	5	10	10	21
65 lat i więcej	42	9	0	5	2	10	7	34
Miejsce zamieszkania								
Wieś	44	26	4	3	2	10	4	24
Miasto do 20 tys.	37	25	5	6	5	10	7	21
20-100 tys.	47	29	5	5	2	12	6	19
101-500 tys.	51	30	5	5	4	7	7	13
501 tys. i więcej mieszk.	46	28	6	4	8	8	7	14
Wykształcenie								
Podstawowe	44	19	6	3	2	11	7	25
Zasadnicze zawodowe	46	31	1	2	4	8	3	17
Średnie	46	30	5	6	4	8	6	18
Wyższe	43	33	5	7	4	17	5	15
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	44	20	6	9	4	22	6	18
Prac. umysł. niż. szczebla	44	35	3	5	2	9	3	14
Pracownicy fiz.- umysł.	60	38	1	3	6	4	6	10
Robotnicy wykwalifikowani	53	27	2	3	3	11	5	26
Robotnicy niewykwalifik.	40	34	5	12	9	11	0	24
Rolnicy	50	27	0	0	2	10	4	25
Pracujący na własny rach.	52	31	0	5	6	14	2	13
Bierni zawodowo								
Renciści	50	8	0	7	3	8	3	23
Emeryci	43	12	0	5	3	12	9	32
Uczniowie i studenci	41	34	37	0	4	1	10	9
Bezrobotni	34	57	2	5	1	5	4	9
Gospodynie domowe i inni	38	23	0	0	6	18	7	11
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	43	30	6	9	6	10	7	22
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	60	27	0	0	0	10	3	10
sekt. pryw. poza rolnict.	52	32	3	4	6	12	3	16
prywatnym gosp. rolnym	48	28	3	2	2	8	6	22
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	43	40	10	8	3	8	1	18
301-500	54	31	4	2	4	6	3	13
501-900	47	22	3	4	4	7	7	24
901-1200	47	19	1	9	6	14	3	15
Powyżej 1200 zł	43	28	3	7	6	7	10	16
Ocena własnych war. mater.								
Złe	44	32	4	4	3	5	5	20
Średnie	44	25	4	3	3	11	5	23
Dobre	48	27	6	6	5	11	7	15
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	39	24	2	5	3	8	11	29
Raz w tygodniu	45	25	5	6	3	10	6	20
1-2 razy w miesiącu	43	24	5	5	6	15	3	18
Kilka razy w roku	49	36	3	1	3	9	5	18
W ogóle nie uczestniczy	44	28	9	4	7	6	5	16
Poglądy polityczne								
Lewica	51	30	7	5	6	7	5	18
Centrum	49	32	4	2	4	10	7	15
Prawica	43	27	5	6	4	9	6	21
Trudno powiedzieć	41	23	4	4	2	12	4	23

Tabela 1 (cd.). 9 - Niczego się nie spodziewam, na nic nie liczę;
10 - Inne sprawy

(%)

	9	10	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	7	4	4	921
Płeć				
Mężczyźni	7	5	4	444
Kobiety	7	4	4	477
Wiek				
18-24 lat	2	5	3	144
25-34	7	2	1	172
35-44	4	4	4	142
45-54	6	6	4	178
55-64	10	2	6	116
65 lat i więcej	13	5	5	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	6	3	6	352
Miasto do 20 tys.	12	8	3	120
20-100 tys.	5	3	1	187
101-500 tys.	8	4	4	161
501 tys. i więcej mieszk.	7	7	1	100
Wykształcenie				
Podstawowe	11	4	5	264
Zasadnicze zawodowe	6	4	6	247
Średnie	6	5	2	314
Wyższe	3	4	3	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	2	3	4	57
Prac.umysł.niż.szczebła	9	3	1	84
Pracownicy fiz.- umysł.	4	6	2	79
Robotnicy wykwalifikowani	8	2	0	82
Robotnicy niewykwalifik.	4	4	8	32
Rolnicy	2	0	5	49
Pracujący na własny rach.	7	10	2	34
Bierni zawodowo				
Renciści	17	6	3	82
Emeryci	8	4	6	202
Uczniowie i studenci	1	4	2	77
Bezrobotni	6	3	6	108
Gospodynie domowe i inni	13	10	4	36
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	3	2	1	126
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	8	5	5	54
sekt. pryw. poza rolnict.	7	5	3	191
prywatnym gosp. rolnym	3	2	5	53
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	7	3	4	96
301-500	6	4	5	138
501-900	9	5	4	205
901-1200	8	7	1	95
Powyżej 1200 zł	8	6	2	81
Ocena własnych war. mater.				
Złe	12	3	3	255
Średnie	5	5	4	399
Dobre	5	5	3	267
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	9	2	3	60
Raz w tygodniu	5	4	6	479
1-2 razy w miesiącu	9	4	2	104
Kilka razy w roku	8	4	1	181
W ogóle nie uczestniczy	10	8	2	96
Poglądy polityczne				
Lewica	6	4	1	136
Centrum	5	4	3	244
Prawica	7	4	5	283
Trudno powiedzieć	10	5	4	258

Tabela 2. Czego w rozpoczętym roku **najbardziej się Pan(i) obawia** w życiu osobistym i w sprawach swoich najbliższych?

ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI

1 - Praca; 2 - Zdrowie; 3 - Materialne warunki życia; 4 - Studia lub szkoła; 5 - Rodzina; 6 - Przyszłość dzieci; 7 - Bezpieczeństwo osobiste; 8 - Katastrofy

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Liczba osób Ogółem	20	38	24	2	2	2	1	1
Płeć								
Mężczyźni	19	35	25	2	2	1	1	1
Kobiety	21	42	23	2	2	3	1	1
Wiek								
18-24 lat	32	30	14	9	3	1	0	2
25-34	24	31	20	0	4	0	2	0
35-44	22	30	27	0	3	2	1	1
45-54	22	36	28	0	0	5	1	1
55-64	13	43	30	1	1	1	2	2
65 lat i więcej	8	60	24	0	0	4	2	1
Miejsce zamieszkania								
Wieś	17	33	24	1	3	2	1	1
Miasto do 20 tys.	21	46	23	2	1	2	1	0
20-100 tys.	21	38	23	2	1	3	2	2
101-500 tys.	25	47	24	0	1	1	2	0
501 tys.i więcej mieszk.	24	33	23	5	3	4	1	1
Wykształcenie								
Podstawowe	15	41	23	4	2	2	1	1
Zasadnicze zawodowe	20	31	29	0	1	1	1	1
Średnie	25	41	21	1	3	3	2	1
Wyższe	23	44	20	0	0	4	3	2
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier.,inteligencja	25	36	21	0	2	6	0	2
Prac.umysł.niż.szczebla	27	42	15	0	5	2	1	0
Pracownicy fiz.- umysł.	27	39	19	1	3	1	3	0
Robotnicy wykwalifikowani	34	27	27	1	0	1	1	1
Robotnicy niewykwalifik.	30	42	16	0	2	4	0	0
Rolnicy	13	28	23	0	4	2	3	4
Pracujący na własny rach.	23	26	16	0	0	0	0	0
Bierni zawodowo								
Renciści	9	44	40	0	2	3	2	0
Emeryci	7	57	26	1	0	2	3	2
Uczniowie i studenci	35	26	12	15	5	0	0	1
Bezrobotni	23	24	26	0	0	3	0	2
Gospodynie domowe i inni	11	35	33	0	4	5	3	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	30	44	15	0	5	2	0	1
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	33	43	18	0	2	0	0	1
sekt. pryw. poza rolnict.	26	30	22	2	1	3	2	0
prywatnym gosp. rolnym	15	27	26	0	2	0	0	4
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	22	28	31	3	2	2	4	1
301-500	24	32	30	1	3	3	2	3
501-900	21	42	25	1	1	2	2	0
901-1200	11	46	29	1	1	5	3	3
Powyżej 1200 zł	19	49	18	0	3	5	0	1
Ocena własnych war. mater.								
Złe	18	36	36	1	1	1	2	2
Średnie	22	39	22	1	2	2	1	1
Dobre	20	40	15	4	2	3	2	1
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	16	48	20	0	2	1	5	0
Raz w tygodniu	21	39	23	2	2	3	1	1
1-2 razy w miesiącu	12	32	26	1	5	1	2	1
Kilka razy w roku	24	40	27	3	1	1	1	1
W ogóle nie uczestniczy	19	36	23	0	2	4	0	1
Poglądy polityczne								
Lewica	25	40	30	1	0	1	1	2
Centrum	24	38	24	2	2	3	2	2
Prawica	18	41	21	3	1	3	2	1
Trudno powiedzieć	17	36	24	1	4	2	1	0

(continued)

Tabela 2 (cd.). 9 - Wojna, terroryzm, 10 - Sytuacja w kraju; 11 - Pogorszenie (ogólnie); 12 - Brak obaw;
13 - Inne sprawy

	(%)						
	9	10	11	12	13	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	1	2	3	11	3	8	922
Płeć							
Mężczyźni	1	4	3	11	3	8	444
Kobiety	1	1	3	11	4	8	478
Wiek							
18-24 lat	1	2	2	13	6	6	144
25-34	1	2	5	17	1	10	172
35-44	2	4	4	10	3	10	142
45-54	0	1	3	12	5	5	178
55-64	0	3	3	8	2	10	116
65 lat i więcej	2	2	2	6	4	8	170
Miejsce zamieszkania							
Wieś	1	2	4	12	2	13	352
Miasto do 20 tys.	1	4	3	11	3	5	120
20-100 tys.	1	3	3	11	5	4	187
101-500 tys.	1	1	3	9	5	6	161
501 tys.i więcej mieszk.	1	3	3	13	5	4	101
Wykształcenie							
Podstawowe	2	1	2	11	4	10	264
Zasadnicze zawodowe	0	3	4	15	2	10	247
Średnie	1	3	3	11	4	5	315
Wyższe	1	3	7	6	4	8	97
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	2	3	10	8	4	5	57
Prac.umysł.niż.szczebła	0	1	2	12	3	6	84
Pracownicy fiz.- umysł.	3	2	5	9	2	5	79
Robotnicy wykwalifikowani	0	1	3	12	2	9	82
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	9	8	13	32
Rolnicy	0	0	7	15	0	19	49
Pracujący na własny rach.	0	9	0	30	0	10	34
Bierni zawodowo							
Renciści	0	3	0	8	2	3	82
Emeryci	2	2	4	5	2	9	202
Uczniowie i studenci	1	1	0	12	7	8	77
Bezrobotni	0	4	3	17	7	6	108
Gospodynie domowe i inni	3	0	5	18	2	8	37
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	1	1	3	9	3	8	126
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	0	0	4	12	3	8	54
sekt. pryw. poza rolnict.	1	4	4	13	3	7	191
prywatnym gosp. rolnym	0	0	6	11	3	19	53
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	0	2	5	18	4	6	96
301-500	1	1	1	11	4	8	138
501-900	2	2	3	12	5	5	205
901-1200	0	7	2	9	2	6	95
Powyżej 1200 zł	0	3	9	12	2	3	81
Ocena własnych war. mater.							
Złe	1	3	2	10	5	6	255
Średnie	0	2	3	10	3	9	399
Dobre	2	3	4	15	2	7	268
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	2	0	4	3	6	8	60
Raz w tygodniu	1	2	3	11	3	10	479
1-2 razy w miesiącu	1	6	4	18	4	3	104
Kilka razy w roku	1	3	3	9	2	5	181
W ogóle nie uczestniczy	1	1	3	14	6	7	97
Poglądy polityczne							
Lewica	1	3	2	10	3	5	137
Centrum	1	2	4	12	4	6	244
Prawica	1	4	4	10	3	7	283
Trudno powiedzieć	1	1	2	12	3	12	258